

2013. február 14. - Budapest - **Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetője haláláig nem tudott megszabadulni az uralma alatt kivégzett Nagy Imre volt miniszterelnök árnyékától** - mondta Ormos Mária történész csütörtökön Budapesten, a Politikatörténeti Intézetben.

Az akadémikus a Mozgástér és kényszerpálya a modernkori magyar történelemben 1945-től napjainkig című előadásában rámutatott: nem világos pontosan, milyen körülmények között döntöttek Nagy Imre és társai kivégzése mellett, az ezzel foglalkozó kutatók azonban azt valószínűsítik, hogy Kádár János döntése volt a halálos büntetés, mert "Nagy Imrének már a neve is veszélyt tartogatott" számára, és "nem kellett őt személyesen gyűlölnie ahhoz, hogy mindenáron meg akarjon szabadulni tőle".

A Politikatörténeti Intézet előadás-sorozatának keretében tartott rendezvényen a történész kiemelte: Kádár az 1956-os forradalom leverésekor "jól nem dönthetett", mert ha nem vállalta volna a rendcsinálást, akkor "karanténban találta volna magát", és helyette Rákosi Mátyás vagy Münnich Ferenc került volna hatalomba, így azonban "Kádár helytartószerepet töltött be".

Mint mondta, 1956-ban Kádár megtette "a Moszkvát megnyugtató legfontosabb lépéseket", már 1956 decemberében ellenforradalomként "bélyegezték meg" a forradalmat, ez pedig megalapozta a megtorlást. A megtorlást igyekezett korlátozni, miközben a Kínai Kommunista Párt példás büntetést követelt, az NDK pártvezetői pedig sürgették, hogy "20 ezer árulót" súlyosan büntessenek meg. Kádár egykori katonatiszteket szeretett volna a megtorlás középpontjába állítani, de mivel közülük nemigen maradt senki Magyarországon, így "néhány tucat értelmiségi mellett munkás és parasztfiatalok lettek az áldozatok".

Ormos Mária kitért arra, hogy a szovjet megszállók több száz magyar forradalmárt akartak elszállítani a Szovjetunióba, de Kádár ezt megakadályozta, ezután őket Magyarországon internálták.

Megemlítette: 1956-ban a közvélemény és sok politikai vezető is naivnak és hiszékenynek bizonyult, azt hitték, hogy a magyar ügy mellé állnak a nyugati hatalmak. Az Egyesült Államok nem volt hajlandó Európában "a kialakult állapot" változtatni.

Az akadémikus megjegyezte: a Kádár-rendszer "fénykorának" elején, 1963-tól kezdték készíteni az új gazdasági mechanizmus tervét, ezzel együtt nagy nyugati hitelfelvételeket is kilátásba helyeztek. Ez azonban az NDK tiltakozásába ütközött, utóbbi állam azt hangoztatta, hogy ne támogassák Magyarországot a nyugatnémet és más nyugati államok.

Szólt arról is, hogy Kádár János a későbbiekben úgy ápolta a moszkvai pártvezérekkel a kapcsolatát, hogy a "saját kicsi barakkját igyekezett vidámabbá tenni".

Elmondta, a szocialista táborban esetleges volt a devizák átszámítása, többi között emiatt "hosszabb távon így csak tönkremenni lehetett". A rendszerre egyre nagyobb politikai nyomás nehezedett, amelynek következtében "a pártelit csendben feladta a játszmát", de "nem vonult le a politikai porondról". A rendszerváltással ugyanakkor nagyon megnőtt az ország mozgástere - tette hozzá.

Ormos Mária szerint a rendszerváltást közvetlenül követően hiányoztak "a zseniális és szakértelemmel rendelkező vezetők", hogy az új gazdasági szerkezetet sikeresen létrehozzák. Meglátása szerint alkotmányjogi szempontból az ország nagy lépéseket tett a rendszerváltással, ugyanakkor az adósságcsapdából nem sikerült kikerülnie.

A rendezvényen Földes György, a Politikatörténeti Intézet vezetője "gyalázatos politikai támadásnak" nevezte, hogy a pártállam idején keletkezett, náluk őrzött irataik egy részét a

kormányzat szeretné beolvasztani az országos hatáskörű nemzeti levéltárba. Annak a véleményének adott hangot, hogy a mostani belpolitikai helyzetet "hideg polgárháború" jellemzi, amelynek során egyebek mellett az intézményükre vonatkozó intézkedések jogi alapját az alaptörvény szintjére emelik.